

Autor: Zdeněk Kučera

Datum: 29.10.2002

Panama je nezávislou středoamerickou republikou na strategickém místě mezi Atlantikem a Pacifikem a přes její území vede známý průplav. Hlavou státu je prezident, který je volen v přímých volbách spolu s 2 viceprezidenty, zároveň je předsedou vlády, kterou jmenuje. Zákonodárnou mocí disponuje jednokomorový parlament „Asamblea Legislativa“. Soudní soustava se sestává z nejvyššího soudu „Corte Suprema de Justicia“, pěti vyšších soudů, tří odvolacích soudů a z řady prvostupňových soudů. Systém práva je kontinentální, mezi základní prameny práva patří ústava, občanský a obchodní zákoník, ovlivněné španělským právem. Obyvatelé (2.800.000) jsou převážně míšenci hovořící španělsky, ale angličtina je také rozšířena. Země nemá armádu, která byla sloučena s policií v tzv. veřejné síly (public forces).

Ekonomika země je založena na službách (3/4 HDP), které zahrnují příjmy z kanálu a přístavů, bankovníctví, pojišťovnictví, turismu a z poplatků za námořní rejstřík. Oficiální měnou je balboa s kurzem 1:1 k USD, přičemž v místní měně jsou raženy pouze mince a jinak je užíván USD.

Země není klasickým daňovým rájem, místní daň z příjmů je 30% ročně. Nejsou ovšem zdaňovány příjmy z operací mimo Panamu. V zemi je i rozsáhlá tax free zóna Colón, která je druhá největší na světě po Hong Kongu s ročním objemem obchodů přes 10 miliard USD.

Nejobvyklejší formou společností je akciová společnost („Sociedad Anónima“) dle zák. č. 32 z r. 1927 a obchodního zákoníku č. 5 z r. 1997. Společnost musí mít nejméně dva zakladatele, ale po inkorporaci stačí pouze jeden společník. Zakladatelé musí před notářem podepsat společenskou smlouvu a ten ji zanesou do obchodního rejstříku. Poté se zaplatí poplatek za zápis, jehož výše závisí na základním kapitálu, při běžné výši 10.000 USD je poplatek 60 USD. Roční poplatek vládě je 150 USD. Jsou povoleny akcie na majitele i bez nominální hodnoty. Společnost musí mít nejméně 3 jednatele a místního registračního agenta, kteří jsou uvedeni ve společenské smlouvě a jejich změna se hlásí obchodnímu rejstříku. Ve veřejně přístupné části rejstříku je společenská smlouva a jména s adresami jednatelů a registračního agenta.

Panamské právo umožňuje zakládání partnerships, veřejných obchodních společností a komanditních společností.

Velice oblíbenou formou jsou nadace dle zák. č. 25 z r. 1995, který je inspirován lichtenštejnským vzorem. Nadace nesmí podnikat, ale může např. spravovat akcie, takže je používána zejména k ochraně majetku. Vzniká zápisem do veřejného rejstříku, tím, že je vložen notářský zápis zakladatelské listiny, která obsahuje jméno nadace, sídlo, kapitál (min. 10.000 USD), určení členů rady nadace (nejméně 3 fyzické osoby nebo 1 právnická), registračního agenta, účely nadace a způsob určení beneficentů. Podrobnosti a jména beneficentů mohou být upravena v neveřejných směrnících. Pokud

příjmy nadace plynou z mimopanamských zdrojů, je podrobena pouze 150 USD poplatku ročně. Není povinnost vést účetnictví. Panamské právo výslovně vylučuje výkon rozhodnutí zahraničních soudů proti majetku nadace. Zakladatel nadace může být jak beneficentem, tak členem rady nadace.

Panama je již 30 let regionálním bankovním centrem pro karibskou oblast a nemá kontrolu výměny valut, má liberální bankovní zákony a přísně se dodržuje bankovní tajemství. Koncem roku 1997 zde bylo přes 100 bank z 20 zemí.

Hlavní bankovní normou je vyhl. č. 238 z r. 1970, která svěřila dozor nad bankami Národnímu bankovnímu výboru, který plní i některé úlohy centrální banky. Výbor má 7 členů, tj. ministr financí, ministr plánování, 4 bankéři a 1 nezávislý. Výbor může kontrolovat splnění licenčních podmínek a může kontrolovat účetnictví banky, ale bez soudního povolení nesmí kontrolovat detaily účtů. Dalším kontrolním orgánem je dle vyhl. č. 9 z r. 1998 bankovní superintendence, což je profesionální nezávislý úřad. Banky jsou povinny mu předkládat čtvrtletně pravidelné výkazy a i jinak úřad dbá a kontroluje sektor, dle pravidel Basilejského výboru.

Jsou rozlišovány tři typy licencí. Všeobecná licence umožňuje podnikat jak v Panamě, tak i v zahraničí, přičemž banka musí splnit poměrně přísné podmínky, jako 3 mil. USD rezerv v hotovosti, přesto je jich přes 80. Mezinárodní licence umožňuje panamské společnosti podnikat jako banka v zahraničí, je jich uděleno cca 30. Reprezentační licence („representation licenses“) je vydávána zahraničním bankám, které chtějí v Panamě otevřít zastoupení.

Od r. 1996 je v Panamě možno zakládat kaptivní pojišťovny, jak pro dlouhodobá rizika (životní, penzijní pojištění, min. kapitál 250.000 USD), tak s všeobecnou licencí (ostatní pojištění, min. kapitál 150.000 USD).

Panama má jeden z největších lodních registrů na světě. Administrativní část má na starosti Generální ředitelství pro námořní a konzulární záležitosti (SECNAVES), kontrolu lodí a vyšetřování vede ministerstvo námořní bezpečnosti (SEGUMAR), které zaměstnává 450 inspektorů po celém světě. S těmito orgány je možno se kontaktovat prostřednictvím panamských konzulů. V současnosti je v rejstříku přes 14.000 lodí s registrovaným výtlakem přes 85 mil. tun.

Panama poskytuje i ekonomické občanství, tj. uděluje občanství za investice v zemi dle zák. č. 9 z r. 1987. První způsob je uložit na 5 let v Banco Nacional de Panama částku v USD, která přináší měsíčně úroky ve výši 750 USD, což je v současnosti cca 112.500 USD, druhý způsob je investice do zalesňování Panamy ve výši 40.000 USD, což obnáší koupi 1 ha pozemku a jeho zalesnění. Panamská vláda požaduje mj. dokumenty jako vysvědčení o HIV negativitě a kopii rejstříku trestů, s tím, že neuděluje občanství trestaným osobám.

Z hlediska finanční kriminality bylo nejhorší období vlády generála Manuela Noriegy v l. 1984 až 1990. V r. 2000 byla Panama považována FATF za nespolupracující zemi v oblasti boje proti praní špinavých peněz, ale dnes již podmínky plní a je členem

Caribbean Financial Action Task Force. Problémem je blízkost Kolumbie, čehož plyne, že země je překladištěm kokainu a marihuany a následně pračkou peněz z těchto zdrojů. Na nejvyšší úrovni je boj proti praní peněz záležitostí „High-Level Presidential Anti-Drug Money Laundering Committee“, přičemž operativní složkou je finančně-analytický útvar „Consejo de Seguridad Pública y Defensa Nacional (Unidad de análisis financiero)“, který je členem Egmontské skupiny. Banky podepsaly soukromoprávní dohodu o provádění příslušných opatření, jako je identifikace zákazníka při transakcích větších než 10.000 USD.

Panama má smlouvu o spolupráci v trestních věcech pouze s okolními státy a s USA, přičemž tato nepostihuje daňové delikty.